

„Kideríteni az igazságot”

Zárug Péter Farkas portréfilmje*

A gimnázium végén, amikor jelentkezni lehetett egyetemre, főiskolára, én a moszkvai nemzetközi kapcsolatok intézetébe, nyelvi szakra jelentkeztem, hogy keleti nyelveket tanuljak. Jellemző volt rám már korábban is, az általánosban is, hogy egy nagyon szókimondó, cselekvő, kételkedő, kíváncsi gyerek voltam. Moszkvában ugyanez volt: mindenbe beleszóltam, szerettem vitatkozni. Ott kezdődött a probléma. Rákosi Mátyás (aki egy ideig háttérbe szorult) kijött Moszkvába, és előadást tartott a diákoknak meg a moszkvai magyaroknak. Én az előadáson megkérdeztem tőle (furcsa módon lehetett kérdezni), hogy mi a biztosíték arra, hogy nem fog ugyanaz történni, ami történt, amikor ő volt hatalmon. Tehát a kivégzések, még a párton belül is. De feltettem egy másik kérdést is, hogy hogyan próbál változtatni, hogy ne történjenek meg ezek a dolgok. Őrült botrány lett ebből. Vizsgálat indult, még hozzá olyan módon, hogy nemcsak a magyar fél, a követség kezdett el vizsgálódni, hanem a szovjetek is. Állandóan tanácskozások folytak, bevonták az ottani Komszomolt is, de a pártot is, hogy kifürkésszék, honnan van bennem ez a rendszerellenes mentalitás, gondolkodás, miért gondolok én ilyen dolgokra, meg miért kérdezem meg, és miért kellett ezt a botrányt csinálni. Mert botrány lett belőle. Lehurrogtak, ahogyan ilyenkor szokás a pártközösségben. Az ottani Komszomol vezetője sopánkodott (egy helyes kis csaj volt, Lolinak hívták, nem Lalinak), hogy Loli, Loli, ilyen nem szabad csinálni. Folyt a tárgyalás, de közben hazajöttem a nyári szünetben, vakáció volt. Itthon láttam, éreztem, hogy az embereknek elégük van abból, hogy Magyarországot megszállja a Szovjetunió, hogy egy olyan rendszer van hatalmon, amely kiszipolyozza az országot, elárulja. Szívtam magamba az elégedetlenség hangulatát. A nemzeti érzés, a hazafiasság, a rendszerbírálathoz az már erősen

érlelődött bennem. Így mentem vissza szeptemberben, ilyen forradalmi hangulatban. Állandóan kapcsolatban voltunk, levelekkel és telefonon is. Egy hónap sem telt el, amikor kirobbant otthon a forradalom. Lelkendezve fogadtam, szervezkedtünk. Hogy információt szerezzünk, bementünk a követségre, követeltük, hogy adják át a szikratávírókat, azzal lehetett nyíltabban tájékozódni. Persze nem engedték meg. Akkor szerveztem egy ülés-trájkot a követségen, ami nagyon megdöbbentette a szovjeteket is. Sokan csatlakoztak hozzám, körülbelül 100-120 ember a forradalommal érzett együtt a magyar diákok közül. A szovjetek meg voltak döbbenve, a követségről nem is beszélve. A nagykövet, akit Boldockinak hívták, ha jól emlékszem, azt mondta mindig nekem, amikor tiltakoztunk, hogy „én a mindenkori kormányt szolgálom!”. Amikor láttam, hogy itt nincs semmi eredménye annak, amit teszünk, otthon meg forradalom zajlik, és egyre keményebb a helyzet, akkor négyen elhatároztuk, hogy lemondunk az ösztöndíjról, és hazamegyünk. Ezt írásban átadtam a nagykövetnek. Egy szót sem szólt. Hazajöttünk. Az utcákat jártam, tüntetéseken vettem részt, és hát persze, bementem az egyetemre, ott jelentkeztem a filológiai tanszékre. Figyelmeztettek az egyetemen is, hogy annak súlyos következménye lesz, hogy önként lemondtam az ösztöndíjról, és eljöttem Moszkvából, hogy részt vettem a forradalomban. Szóval jobb, hogyha elmegyek, minthogy akkor nagy hulláma volt a távozásnak. Én decemberben elindultam, de Mosonmagyaróváron az oroszok elkaptak, tudniillik akkor már nem volt magyar határőrség, mindenütt az oroszok voltak. Elfogtak, bevittek Győrbe, ott fogva tartottak, kihallgattak az oroszok. Persze én meg nem fogtam vissza magamat, és oroszul vitatkoztam velük. Akkor átadtak a magyar hatóságnak, és a Fő utcai börtönbe kerültem. Ott ültem majdnem egy évig. Állandóan

kihallgattak. A cellatársam egy osztrák volt, aki kiszúrta egy rendőr szemét, és ide menekült, Magyarországra. Így a tetvek mellett a német nyelvvel is tudtam foglalkozni. Rettenetes időszak volt, de végül, miután nem tudtak mit kezdeni velem, elengedtek. Amikor kijöttem, jelentkeztem az egyetemen, hogy folytatom a tanulást. Akkor elkezdődött egy vizsgálat ellenem, az végül azzal zárult, hogy a Nagy Imre-féle ideológiai platform alapján állok, amit, megmondom őszintén, nem nagyon értettem. Ennek a lényege az volt, hogy a forradalomban részt vettem, elítélem ezt a rendszert, és a Magyar Népköztársaság ellensége vagyok. Mindenféle tanúkat behívtak, akikkel együtt tanultam a Szovjetunióban. Kizártak az ország összes egyeteméről. Fellebbezni nem lehetett. Lényegében ezzel véget vetettek annak a lehetőségnek, hogy valaha is értelmiségi pályán folytassam.

Azért is szeretem ezt a nemzetet, ezt a hazát, mert nagyon-nagyon sokan segítettek nekem, aki senki voltam: egy 19 éves diáknak igyekezett mindenki segíteni. Persze olyanok is voltak, akik állandóan feljelentettek, így mindenhol kirúgtak. Itt, a Ferihegyen (*a tévériport forgatásának helyszíne – a szerk. megj.*), ahonnan utaztam később a világ minden részébe riportfilmeket forgatni, itt tudtam elhelyezkedni az áruforgalmi osztályon. Felvettek, mivel nyelveket beszéltem. Itt jártam-keltem, ebben a nagy teremben, ebben a nagy hallban, és az évfolyamtársaim, a külügyesek valahogy észrevettek és feljelentettek. Másnap ki is rúgtak, dolgoztam vagy három hétig... Azután elhelyezkedtem kocsikísérőnek, onnan is kirúgtak, a párttitkár csak ennyit mondott: „Áh, '56!” Kordésnak is elmentem, de onnan is kirúgtak. Végül nem tudtam elhelyezkedni. Abban az időben viszont nagyon fontos volt, hogy legyen munkahelyed, mert ha nem, akkor lecsuknak. A TIT-nek, a Természet-tudományi Ismeretek Intézetének a tanácsánál jelentkeztem, hogy nyelveket tanítanék. Elmondtam a történetemet, s ott bizony azonnal segítettek. Magyarországon először indítottak el egy arab nyelvtanfolyamatot, csak azért, hogy segítsenek rajtam, hogy beírják a munkakönyvembe azt, hogy dolgozom. Elindult az arab nyelvoktatás Magyarországon. Olyan tanítványaim is voltak, mint Antall József, aki miniszterelnök lett

később, és az MDF vezetője, vagy Jeszenszky, aki a rokona volt. Akkor az volt a vélemény, hogy olyan rendkívüli dolgot kell Magyarországon elkezdeni, ami egyedülálló. Ezért elkezdtek arabul tanulni. Azután számomra újabb segítség volt, hogy felvettek az országos fordítói irodába, az OFI-ba. A másik nagyon-nagyon jelentős támogatóm Germanus Gyula professzor, a tanárom volt, aki szeretett engem, és minden eszközzel támogatott, ahogyan tudott. Végül '62-ben enyhült a hangulat, '56-után először, ez persze a rendszernek a gyengülési jele volt, meg az, hogy nemzetközileg elszigetelődött az ország, ezért engednie kellett valamelyest. Így engem is visszavettek az egyetemre 1962-ben. Akkor egy feloldódás kezdődött. Sikerült elhelyezkednem '63-tól a Magyar Rádiónál, ahol működött egy arab szekció, egy arab nyelvű adás. Elég gyakran írtam cikkeket, készítettem riportokat a híradónak és a külpolitikának. Én vezettem be a telefoninterjúkat. Ez egy újdonság volt akkor a rádióban. Például telefonon felhívtam Haszanajn Hajkalt, a híres egyiptomi újságíró, aki az al-Ahramnak volt a főszerkesztője, és Nasszer jó barátja. Vele készítettem interjúkat. Egyre többször a televízió is. Akkor felfigyeltek rám a külügyben, de megmondom őszintén, végül is nem tudom, nem kutattam, hogy ki volt az, aki felfedezett. Tény az, hogy abban az időben nem voltak arabul tudó emberek Magyarországon. Akkor kezdtek jönni a külföldi delegációk Magyarországra. Emlékszem 1964-ben Abdullah al-Salal jemeni elnök volt az első, akkor hívtak tolmácsolni. Fantasztikus volt az, amikor megérkezett Salal, előtte ott áll Dobi, Kádár meg az egész társaság, amely ellen én szívvel-lélekkel küzdöttem – és én ott állok közöttük, és jön Salal, és vonulunk el a tömeg előtt...

Egyre többször hívtak tolmácsolni, és én szívesen mentem, mert élveztem a magyar nyelven való szép megfogalmazást, értelmet adni a gondolatoknak, ha voltak persze... és jött Nimeri, a szudáni elnök, Arafat és a többiek. Azután külföldre is mentem, akkor már elég jól tudtam arabul. Amikor először jutottam ki Egyiptomba, Kálai Gyula volt a miniszterelnök, és vele mentem ki Kairóba. Ő ott tárgyalt Nasszerral. Hogy milyen furcsa a világ! Akkor az MTI-t Sugár András tudósította, '66-ban. Ő megírta, hogy itt van ez a Chrudinák, fantasztikus, hogy milyen jól beszéli

a nyelvet, mert Nasszer azt mondta a tárgyalások közben Amer marsallnak – ő később öngyilkos lett, amikor Nasszer meghalt –, hogy figyelj, Amer, ezt a magyar urat, a tolmácsot, hogy milyen szépen beszél arabul, neked is meg kellene tanulni rendesebben. Amer a nép nyelvét beszélt, tehát az arab szlenget használta, ezért szólt neki Nasszer...

Tudták azt, hogy én ki vagyok. Itt nem volt szó megbocsátásról, meg nem is kértem, nem is volt rá szükségem. Én nem változtam meg. Nem '56 robbantotta fel bennem azokat az érzéseket, hogy meg kell szabadulni a megszállástól, a kommunista párt hatalmától, és fel kellene szabadulni már. Tehát már akkor élt bennem a szabadság iránti vágyódásom és szeretetem, amely később végigkísért, hiszen a Közel-Keleten folytatott forgatások, kutatások mindegyike a szabadság után vágyakozó emberekről szólt. A háború ellen, a megszállás ellen, a kolonializmus ellen, a gyarmatosítás ellen, ami ellen mi is végig küzdöttünk, és még mindig küzdünk.

Hogy erre a témára álltam rá, ez nem volt furcsa, nagyon-nagyon illett ahhoz, amiben felnőttem, és amiben hittem, hogy foglalkozzak más nép küzdelmével, amit még mi is vívtunk akkor, és még mindig, hogy felszabaduljunk, szabadok legyünk, és megszabaduljunk az idegen befolyástól és a belső ellenségtől, amely tönkreteszi az országot. Ez nagyon adott volt, hogy végül is erre kárhoztattam magam, hogy ezzel foglalkozzam.

Akkoriban a televízióban még könnyebben be lehetett jutni még egy '56-osnak is, mint ahogyan nekem. Az akkori külpolitikai rovat négy emberből állt, Korolovszky Lajos volt akkoriban a főszerkesztő, aki egy rendes ember volt, szerettem őt. '56-ban őt is eltávolították az alaptól, ahol dolgozott. Ennek a kis külpolitikai rovatnak a helyettes vezetője lettem őmellette. Korolovszky előadást tartott valahol vidéken, leesett a vonatról, és meghalt szegény. Ez '77-ben történt, és akkor én lettem a szerkesztőség vezetője. Nekiláttam ebből a szerkesztőségből egy igazi újságíró, televíziós, filmes csapatot alkotni. Ebből lett a külpolitikai főszerkesztőség, amelynek én lettem a vezetője, egészen addig, amíg először Hankiss le nem váltott.

1972-ben azért mentem Erdélybe forgatni, hogy megmutassam: a Trianonban elszakított,

elrabolt területeken élő magyarság miként szenved, sínylődik. Egy nagyon jó oldalról közelítettem meg a témát, ennek a lényege az volt, hogy az erdélyi kultúra a magyar civilizáció része. Óriási sikere volt a filmnek, annak ellenére, hogy beavatkozott a televízió akkori elnökhelyettese, Pécsi Ferenc meg a többiek, mondván, hogy ez nacionalizmus, ez nem mehet le. Vitatkoztam vele, hogy mire gondol, hogy lenne nacionalizmus. Tessék megmondani, hogy miért. Vitatkozzunk. Amikor hazajöttem Erdélyből, már le is ment a film, több mint a felét kivágták, nem azért, mert túl hosszú volt. Én akkor panaszt tettem írásban is Pécsinél. Tehát ilyen sérelem ért mindjárt az elején, egy olyan témában, amely nekem nagyon-nagyon fontos volt: a Trianonban elszakított területeken élő magyarság sorsa.

Műsoraimat a televízió eladta, keresték a filmeket, amelyeket a külpolitikai szerkesztőség, a Panoráma készített, és nemcsak én, hanem a munkatársaim is, hiszen forgattunk a szocialista országokban, és magyar szemmel tudtuk bemutatni a szocializmus válságát, a Szovjetunió válságát, és ezt nagyon sokan megvették. *A Háború a Szaharában* című filmet 56 ország vásárolta meg, vagy például a *Ha megdobnak követ...* c. filmet az első palesztin forradalomról, az intifádáról rengetegen igényelték.

A Panoráma nézettsége a legmagasabb volt majdnem húsz éven keresztül, és hála istennek, Nagy Richárd elnök idején, aki egy nagyszerű televíziós elnök volt, sikerült egy olyan szerkesztőséget létrehozni, amely mindenütt ott volt, ha történt valami a világon és a szomszédban. Ő lehetőséget adott anyagiakban is, nem a fizetésekre gondolok, hanem olyan felszerelésekkel indulhattunk neki a világnak, amelyekkel nem maradtunk el a többiektől, nem néztek le bennünket a kollégák. Kiváló műsoridőt adott a Panorámának: lement pénteken főműsoridőben és szombaton délután nagyon jó időben. Nagyon sok fesztiválon nyertünk fődíjat, a monte-carlói fesztiválon Arany Nimfa díjat. A palesztin felkelésről, az intifádáról készült film a második díjat nyerte. A magyar zsűritag ellene szavazott, persze. Itthon a miskolci tévéfesztiválon dokumentumfilmmel öt alkalommal, öt évben a fődíjat nyertem el. Nagyon jelentős dolog volt ez abban az időben, mert igazi megmérettetésben kellett

megküzdeni. Alapvető dolog az újságírásban, hogy hallgattassék meg a másik fél is. Én mindig meghallgattam, tehát amikor a szaharai nép küzdelméről készítettem a filmet, hogy miként harcolnak a marokkói megszállás ellen, akkor én elmentem Marokkóba is, a marokkói vezetőkkel is készítettem interjút, vagy az iraki–iráni háború kapcsán én elmentem Iránba és Irakba is, mind a két félt meghallgattam, és nemcsak a vezetőket, hanem az embereket, a katonákat, a nyomorultakat, akik szenvednek emiatt.

Ezek a helyzetek, amikor az ember forradalomról, felkelésről, lázadásról, tüntetésről, háborúról tudósít, igenis, minden pillanatban veszélyben van. Rettenetes körülmények voltak az iraki–iráni háborúban, mind a két oldalon. Olyan tűzbe kerültünk Várszegi Károly operatőrrel, hogy én akkor azt hittem, hogy kész, vége, ezt nem fogom túlélni, én feladtam akkor.

Ilyen helyzetekben az ember már nem kapaszkodik annyira az életbe, mint egy fűszálba, mert benne van egy adott helyzetben: a lövedékek zaja, az emberek sikoltása, örvénye, hogy szinte nem is gondol arra, hogy innen menekülni kellene. Sokan kérdezték: Lali, nem félsz? Csak a hülye, az nem fél! Az ember persze hogy fél! Az a munka, az a tett, amit csinál, amiatt legyűri a félelmét, de ugyanakkor keresi a módját annak, hogy hogyan tudja túlélni.

A '70 évek végén, a '80-as években már he-tente volt, amikor 16 műsört is készítettünk. Mindent! Ha kellett, politizáltunk: külpolitika, belpolitika, gazdaságpolitika, humor: a Parabola és a Szuperbola, amely – meglepő, de – minden évben megnyerte a versenyt, a szilveszteri műsorok között a legjobbak voltunk. Mert éppen arról szóltak a műsorok, hogy itt változásokra van szükség. Természetesen igénybe vettünk sok mindent, meztelen lányoktól kezdve az ellenfél kigúnyolásáig – olyan gazdasági műsört indítottunk, amelyhez nem volt fogható Magyarországon, még a gazdasági lapokban sem, mert igenis a gazdaság is változást igényelt. De ilyen volt a Monitor, amelyben a Beneš-dekrétumról, a cionizmusról, Trianonról is szóltunk, a Tájak, váro-sok, emberek, a Külpolitikai fórum, a Nemzetközi stúdió – a Panoráma különkiadása; rengeteg műsört csináltunk, és mindegyiknek volt közönsége.

20-25 éven keresztül a Panoráma és a Parabola a legnézettebb műsorok voltak. A Panorámát és a műsoraimat rendszerváltó műsoroknak nevezték; igenis előkészítettük azt, hogy változtatni kell a kapcsolatainkon a határon túli magyarokkal, változnia kell a gazdasági rendszernek, meg kell változtatni a belpolitikát, a külpolitikát, tehát nagyon sok műsor volt, amely érdekelte, foglalkoztatta az embereket. Jó szerencsénk volt, mert nem volt más televízió, csak az MTV, de nagyon nagy nézettségünk volt 20-25 éven keresztül. Ehhez én tudatosan, nem véletlenül egy olyan csapatot hoztam létre szerkesztőkből, operatőrökből, rendezőkből, gyártásvezetőkből, asszisztensekből, akik meg tudták teremteni ezt a rendszerváltó szerkesztőséget. Nagyon nagy szerepet játszottak ezek a műsorok a rendszer megbuktatásában, megváltoztatásában. Ami a szomorú, hogy végül ennek mi ittuk meg a levét, a rendszerváltoztatásnak. Küzdöttünk érte, hogy megváltozzon, persze, nem változott meg, mert lényegében ugyanazok maradtak ott, a volt kommunisták, az MSZP, az MSZMP jutottak hatalomra, minket pedig bezártak, megszüntettek, letöröltek, és minden igyekezetünkkel azon voltak, hogy ez a „magyarkodó, antiszemita csapat” eltűnjön a föld színéről. Sajnos, ez volt a sorsunk, de nagyon-nagyon nagyokat alkottunk, nagy műsorokat, olyanokat, amelyek nagyon emlékezetesek maradtak. Például mi kezdtünk el foglalkozni a határon túli magyarsággal, Erdéllyel, Tőkés Lászlóval – emiatt a Panorámát kitalították Romániából. Mi voltunk azok, akik elindítottuk a változásokat Csehszlovákiában, hogy Dubčekkel készítettünk egy történelmi beszélgetést, Sugár András készítette az interjút, amelyben fantasztikus módon lelepleződött az egész szocialista, kommunista vadállomány, hogy miket műveltek és miket tettek; óriási volt. Rengeteg műsört készítettünk a romániai állapotokról, a magyarság, a székely és az erdélyi magyarság helyzetéről. Ezt éveken keresztül. '72 óta, ahogy a televízióba kerültem, és az első filmet megcsináltam, szinte minden évben többtucatnyi filmben tudósítottunk a falurombolásról, rengeteget Ceaușescuról, személyi kultuszáról, a családpolitikájáról, a magyarság szenvedéseiről, kiszolgáltatottságáról. Természetesen rögtön felfigyeltünk Tőkés Lászlóra és a Tőkés családra, hiszen Tőkés Istvánnal

is nagyon sok interjút készítettünk. Szent László-filmet is forgattam az ő szerepéről a magyarság történetében. Nagyon-nagyon sokat jelentett számomra Erdély. Magyarországon 30 évig nem lehetett szólni arról, hogy élnek magyarok a határon túl is. Amikor bemutattuk a Tőkés Lászlóval szemtől szemben készített riportom, ez volt az első film a forradalomról. És az emberek felszabadultak, egyszerű parasztemberek, a magyar falvakba mentem, és jöttek az emberek, és felvontak, és kiáltoztak, összetépték spontán módon a vörös zászlókat, mondták, hogy mit csináljunk, mit kell most tennünk. Sütő Andrással, a szeretett írómával én már korábban is találkoztam, még a forradalom előtt, amikor behúzódtunk a kis házába, ott este összejöttünk magyarok, és ott beszélgettünk, hogy mi lesz, meg hogy miképpen lesz. Én akkor is kimentem, amikor kitört a marosvásárhelyi magyarok elleni támadás, amikor felvonultak a románok, és rátámadtak a magyarokra, Sütő Andrást úgy megütötték, bevették a szemét, hogy elveszítette a szeme világát az egyik szemére. Akkor Sütővel készítettem interjút a kórházi ágyon – ez nagyon emlékezetes maradt számomra. Erdély és Székelyföld az életemben nagyon nagy szerepet játszik, életemnek az egyik legszebb éve volt ezek, amelyekben felnyitottam a magyarság, az itthoniak, az óhazaiak szemét, hogy van egy másik Magyarország is, amely még mindig jobban emlékszik a múltunkra, a magyarságunkra, a dicsőségeinkre, szerepünkre a világban.

Én végül is csalódtam, de nem vesztettem el a hitemet abban, hogy a változás be fog következni, mert arrafelé megyünk, hiszen minden évben valami történik, tehát nemcsak **egy** lépés előre és két lépés hátra, hanem van, amikor **másfelet** lépünk előre, és kettőt hátra. Tehát javulnak is a dolgok. Én mint magánember, mint újságíró egy boldog ember vagyok. Nem érzem kiszorítottnak, kielégítetlennek magamat, nem vágyok pozíciókra meg ilyen dolgokra, de nem is vágytam soha, mert amit én '56 óta tettem, cselekedtem, amiben hittem, amiért küzdöttem, az nem volt hiábavaló, legalábbis az én életem szempontjából. Ezért én egy boldog ember vagyok, nincs hiányérzetem, majdhogynem azt is mondhatom, egy kis nagyképszerűséggel, hogy meg vagyok elégedve azzal, amit én befutottam '56 óta. Azt a

160 nagy dokumentumfilmet, amelyet csináltam, így visszagondolva, el sem tudom képzelni, hogy a fenébe tudtam ezt megtenni. Mikor aludtam, mikor ettem, mikor éltem mint férfiember életet? El sem tudom képzelni, hogy volt lehetséges ez. Közben egy ekkora szerkesztőséget vezettem, irányítottam, én mindenben benne voltam, küzdöttem a külvilággal, és még mindig megvagyok, és vagyok. Tehát ez nekem egy nagyon nagy elégtétel: az alkotás. Tehát mi a lényeg? Az ember igenis az életében alkosson, hogy tegyél le valamit az asztalra, hogy nyomod maradjon másokban. Én úgy érzem, hogy azóta, hogy a televízióban vagy újságírásban előfordulok, hatottam az emberekre, az emberek mai napig emlékeznek rám. Az ember egyik legnagyobb éke, értéke az, hogy van szíve, lelkiismerete és szelleme. Ha ebben harmóniát tud teremteni, van miért ügyködni, tennie, cselekednie ebben a világban – és ez: **a magyar nemzet**, amely oly sokat szenvedett, annyi mindent túlélt, és mégis tudott alkotni, fennmaradt, nagy-nagy nehézségek árán, olyan sérelmek érték ezt a szerencsétlen nemzetet, mint mást nagyon-nagyon ritkán és kevésbé, mint bennünket; és mégis vagyunk.

A riporter alapvető tulajdonságának kell lennie, hogy kíváncsi és tájékozott, és az igazságot igyekezzen kideríteni, tehát hogy felkutassa a valóságot (tisztességesen, becsületesen feltárva a gondokat, problémákat), és ezt közölje a közönséggel, az olvasókkal vagy a tévénézőkkel. Bennem ez a fajta kíváncsiság volt, és ami a leglényegesebb: a hazaszeretet. Ez jellemezte a munkáimat. Azt a hazát, azt a nemzetet, ahová tartozol, szeretned és szolgálnod kell, az ő szemével nézned a világot.

* Az **Ararat Produkció** 2013-ban készített életútriportot **Chrudinák Alajossal**. A forgatás helyszíne a **Ferihegyi repülőtér** volt. A rendező-riporter **Zárug Péter Farkas**, a szakértő **Tóth Gy. László**, a szerkesztő **Ivanov Barbara** volt. A portréfilm szövegének rövidített, szerkesztett, címmel ellátott változata.

Ezzel emlékezünk a 82 éves korában, 2020. március 11-én elhunyt **Chrudinák Alajosra**.